

Edmund Joensen undir 1. viðgerð av uppskoti til kolvetnislóg:

Bjóða út næsta ár til oljuleiting

- Vit fara ikki at bjóða út óki til oljuleitingar, um tað skaðar okkara møguleikar fyri at fáa tey landgrunsóki, sum vit meta okkum eiga rættin til, segði lögmaður

Fyrst fari eg at triva í aftur og leggja okkurt afturat í, sum sagt var í framløgurøðuni. Seinni skal eg gera viðmerkingar til nakad av tí, ið framsøgumennirnir hava ført fram undir viðgerðini.

Oljuleging er ein ramulóg, ið setir reglur fyri veiting av loyvm umframt reglur fyri óli skeldini í eini oljuleiðing. (tvs. forkanningar, leiting og meting, bygging og framleiðsla umframt avriving. Lógin setir karmarnar, men neyva innihaldið í føroyskum oljuleiðing verður tilvæntað í sambandi við einstøku útbjóðingarnar umtorni).

Haralfrat hevur lógaruppskotið reglur um forkanningar, loyvisveiting, kolvetnisvirksemi, røðing, avriving av virkseminum og um metingar av fylgjum fyri umhvørvið. Eisini eru reglur um arbeiðsumhvørvið trygd og tilhuging umframt rættileiga nágreinligar reglur um endurgjald og skaðabøtur til fiskimenn. Einstøku máls-evnini eru næri greinað í viðmerkingunum til lógaruppskotið, og annars verður sum heild víst til frágreiðingina frá oljuráðleggingarnevndini.

Føroysk ogn

Lógaruppskotið ásetir greitt, at kolvetni í undirgrundini eru føroysk ogn. Rætturin til rævni í undirgrundini verður latin føroyingum við avtaluni frá 22. december 1992.

Hetta váttaði eisini dansk forsetisráðharrin í brævi til lógmanna, tá tað í vár stóðst ljásk um hesi víðurskifti. Forsetisráðharrin legði afturat, at stjórnin ongur ætlanir hevur um at endursamræðast um avtaluna.

Kortini er neyðugt einaferð enn - fyri at eingin ivi skal vera - at endurtaka hetta her. Tað tykist mær tí óheppið, at tingmaður nú aftur hevur reist henda spurning, hesaferð umvegis ríkisumboðið í fyrispurningi til forsetisráðharran. Útlendskir egleiðarar, oljuleiðing o.o. fylgja væl við, hvat hendur í Føroyum og hvørju máli er til politiska umrøða.

Óvissa millum oljuleiðing

Áhaldandi spurningar um, hvørt vit í veruleikanum hava ræði á rævnum í undirgrundini, sáar bert íva og óvissu millum oljuleiðingini,

sum í framtíðini vónandi skulu gera lögur í Føroyum.

Heldur enn at dyvla við, hvi vit finga lóggávu- og umsitingarvald yvir rævnum í undirgrundini, eiga vit nú at nýta henda rætt til at skapa tá vinnuligu framgongd, sum kann spyrjast burturur, um olja ella gass verður funnið í undirgrundini.

Sum nevnt í sambandi við framlöguna er endamálið við lógaruppskotið at skapa tær bóskandi karmar fyri eini møguligari oljuleiðing á føroyskum landi, sjø- ella landgrunsóki, soleiðis at kolvetnistilveiting gagnar búskapi og arbeiðsmøguleikum í Føroyum.

Fullfíggað mynd

Við frágreiðingarlógin sum grundarlag eru gjørðar nógvar seismiskar og aðrar kanningar, ið hava givið eina meira fullfíggaða mynd av jarðfrøðiligu viðurskiftinum í undirgrundini. Høast tað ikki ber til við forkanningum at siga, um olja og gass eru í undirgrundini, so hava kanningararnar víst, at á føroyska landgrunninum eru óki, sum oljuleiðing væntandi fara at vísa á huga, tá boðið verður út.

Løgtingslógini um kolvetnisvirksemi verður hornasteinurin í framtíðar lógarverkinum víðvíkjandi leiting eftir og framleiðslu av olju og jarðgassi. Arbeið verður í løtuni við at evna til eitt uppskotið um kolvetnisvirksemi eina og arbeið verður við at gera treytrir fyri fyrsta útbjóðingarnarfarið.

Havumhvørvislógin dagførast

Av aðrari neyðugari lóggávu er dagføring av havumhvørvislógini, ið landsstýrismaðurin í umhvørvismálum fer at leggja fram ein av komandi døgnum. Eisini eigur tað almenna at hava eina skipaða tilhuging, ið kann samstarva við tilhugingarnar hjá oljuleiðingunum. Ein landsstýring kann tí fara at krevja lógarfótól.

Fyri at styrkja um møguleikarnar hjá føroyskum handils- og reidara- og idnaðarvirðingum at koma sær uppi oljuleiðingunum í § 10 lógaruppskotið ásett, at leitingar- og framleiðslu-loyvi skulu hava reglur um, í hvønn mun loyvishavin, tvs. oljuleiðing, skal brúka føroyskar veitingar, tæna-

ur o.l.

Føroysk arbeiðsmegi

Soleiðis verða í loyvsunum ásettir reglur um bruk av føroyskari arbeiðsmegi, eins og staðfest verður, hvadant loyvishavin kann reka virksemsi sitt.

Høast oljuleiðingini fyri ein part sjálvi siggja tyrmun í at reka virksemsi út frá Føroyum og at brúka føroyska arbeiðsmegi, vorur og tænastur, so er neyðugt at hava møguleika fyri í loyvsunum at leggja teimum hetta, soleiðis at vit kunnu tryggja, at oljuleiðingini fórir til veruligt búskaparligt virksemsi í Føroyum og verður eitt ikkast til føroysku samfelagsvæðinguna.

Landsoljuleiðing

Tað kann í hesum sambandi verða nevnt at lógaruppskotið nevnið ikki beinleiðis eitt landsoljuleiðing. Hinvegin verður í § 6 lagt upp til, at landsstýrið í loyvsunum kann áseta tær treytrir, ið neyðugar eru fyri at tryggja almenn áhugamál, m.a. reglur um hvussu eitt landsoljuleiðing kann vera við í virkseminum.

Landsstýrissamgongan avgjørdi í vár at kanna málið at stovna eitt landsoljuleiðing. Arbeið verður í løtuni við at seta nevnd, og setningurin hjá nevndini verður sambært oljuleiðingunum hesin: „at greiða og koma við til málum til, um og hvussu eitt føroyskt landsoljuleiðing eigur at verða skipað við altiti at ognarvirkisfrøðing, stýring, handilsligum og samfelagsligum stovnum og leikpartum í sambandi við ta politisku og umsitingarlugu skipanina og tað privata føroyska vinnulívið.“

Ikki fyri umstridd óki

Landgrunsarkið millum Føroyar og Bretland er ikki endaliga ásett. Sum nevnt undir framlögum eiga partarnir í einum marknastríði sambært altíð rætti ikki at taka stig, ið kunna skaða ella fóra fyri eini endaligari samráðingarloysn, m.a. eiga umstridd óki ikki at verða boðin út.

Kannad verður í løtuni, um tað er møguligt at bjóða út óki á landgrunninum, sum ikki eru rakt av marknastríðinum við Bretland. Hetta verður gjørt í vónini um, at fyrsta útbjóðingarnarfarið skal fara av bakkastokki í 1998.

- Løgmaður hevur áður

ført fram, at eitt gott undirgrundarmark hevur størri tyðning enn ein skjøtt byrjan av oljuleiðingum. Vit eiga tí at gera okkum greitt, at vit fara ikki at bjóða út óki til oljuleiðing, um tað skaðar okkara møguleikar fyri at fáa tey landgrunsóki, sum vit meta okkum at eiga rættin til.

Løgtingið samtykti í 1993, at ein komandi oljuleiðing má hava fyrilit fyri fiskivinnu, umhvørvi og øðrum samfelagsáhugamálum. Landsstýrið hevur tíkið hetta til eftirtektar, og kemur hetta til sjóndar bæði í lógaruppskotið og í ymsum kapitlunum í frágreiðingini frá oljuráðleggingarnevndini. M.a. verður víst á vandan fyri, at oljuleiðing avlagar samfelagsbúskapin, lonarlagið og harvið kappingarforði hjá fiskivinnuni.

Forstáls millum oljuleiðing og fiskivinnu

Hvat fiskivinnuni víðvíkir, so er ætlanin við tíðini at fáa skipanir, sum kunna tryggja, at tað slepst undan óneyðugum samanstoytum millum oljuleiðing og fiskivinnu.

Í løtuni arbeiðir oljuleiðing deildin við dagføringum av seismiktreitunum, soleiðis at fiskiskip fáa eina betri fráboðan um seismiska virksemsi. Skuldi okkurt óhapp borist á, so eru í lógaruppskotið (§§ 35 - 37) reglur, ið hava til endamáls at tryggja, at fiskiskip - manning og eigarar - fáa skaðabøtur, eisini í fórum har vanligar endurgjaldsreglur ikki eru veitt endurgjald.

Oljuleiðing á føroyskum óki er ein hin besti møguleikin fyri í komandi árum at skipa eitt veruligt alternativ til fiskivinnuna. Og høast tað er vandi í hvørjari vælfærd, eiga vit at taka við teimum avbjóðingum, ið standa fyri framman.

Haldgott fakligt staði

Eg havi áður víst á, at tað hevur stóran tyðning, at oljuleiðingarnar verður bygdur á eitt haldgott fakligt staði.

Stabilir politiskir karmar geva trygd millum oljuleiðingini. Tað er tí min vón, at tingmenn gera sitt besta fyri at tryggja, at lógin um kolvetnisvirksemi fær breiða undirtøku.

Síðan vil eg gera nakrar viðmerkingar til tað, ið framsøgumennirnir fóru fram fyrrapartin.

Tingmennirnir Jørgen Nielsen og Henrik Old hildu at § 35 í lógaruppskotið eigur at siga, at loyvishavarnir skulu stovna skaðabøturgrunn við tí endamáli at gjalda krøv, ið sett verða fram eftir regluni.

Hertil er at siga, at § 35 bert hevur hesa ásetingina fyri at gera oljuleiðing greitt, at møguligt er at stovna ein grunn, ið kann virka sum «búffari» millum oljuleiðing og teir, ið seta fram krøv. Í lógarviðmerkingunum er víst á, at hóast grunnurin verður stovnaður, so fritekur tað ikki einstaka loyvishavin, tí teir eru undir samabyrgd, soleiðis at skilja, at er grunnurin tóttur, so kann kravið verða sett fram beinleiðis móti einum ella fleiri av loyvishavunum.

Ósamdur við Jørgen

Jørgen Nielsen var inni á, at lógin í § 10 eigur meira nágreinliga at áseta treytrir um nýtslu av føroyskari arbeiðsmegi, vørum og tænastum, t.d. nevndi hann, at flutningur átti at verða yvir føroyskan bryggjukant.

Hesum eri eg ikki heilt samdur í, tí tað er helst betri, um tað er møguligt at justera slíkar treytrir frá einum útbjóðingarnarfari til annað, og eigur lógin tí ikki at virka sum binding í so máta.

Henrik Old spurdi, um lögmaður framvegis var av teiri áskoðan, at marknið átti at vera komið uppá pláss, aðrenn boðið verður út

Ikki tosa ov nógv um marknið

Løgmaður heldur at gongdin í marknaðinum hevur staðfest, at betri boði verður, um marknið var komið uppá pláss, aðrenn allar fyrrreikningarnar til oljuleiðing fóru í gongd. Hinvegin eiga vit ikki at tosa ov nógv um hetta málið nú, tí marknaðsamráðingarnar eru í trúnaði, og umrøða av málinum kann lættliga gera stórra skaða enn gagn.

Óli Jacobsen spurdi, hvat landsstýrið ger fyri at fáa í lag skipanir, ið kunna bøta

um samstarvið millum oljuleiðing og fiskivinnu. Sum nevnt verður í løtuni arbeiðt við at dagføra seismisku treytrirnar, og eg kann lova Óla Jacobsen, at aðrenn óki verða boðin út til oljuleiðingar vilja ráðføringar vera millum oljuleiðingarnar og avvarðandi fiskivinnumyndugleikar, -felag og -stovnar.

Helena Dam á Neystabø spurdi, hvi 1950-lógin um rævni í undirgrundini ikki verður tikin av eini og forkanningarlógin frá 1993. Hertil er at siga, at hetta lógaruppskotið bara snýr seg um olju og gass, og verður tað tí hildið skilgott at varðveita 1950-lógina í gildi fyri møgulig onnur rævni í undirgrundini.

Megna eftirlit

Um vit hava nóg góðan førleika til at hava eftirlit við oljuleiðingum, og um tey halda seg innanfyri mark, spurdi Helena D. á Neystabø eisini. - Nú er tað soleiðis, at vit hava bygt upp eina oljuleiðing frá grundini av, og sjálvsagt restar enn ymskurlerleiki, men eg havi átt á, at tað fer at cydnast okkum at hava neyðuga førleikan til ta tíð, ið talan verður um veruligt eftirlit.

Eg fari at takka framsøgumennunum fyri teirra viðmerkingar, og sum nevnt undir framløgurøðuni, so er tað min vón, at tingmenn gera sitt besta fyri at tryggja, at lógin um kolvetnisvirksemi fær breiða undirtøku.

Løgtingið eigur nú at taka sær tíð og gera sær omak at geva lógaruppskotið holla viðgerð. Tað fer at tæna politisku skipanini, umsitingini og oljuleiðingunum, um tað eydnast at fáa eina breiða sermu grundarlagið fyri føroyskum oljuleiðing frá byrjan.

Edmund Joensen
løgmaður